

INSTYTUT GLOBALIZACJI
www.globalizacja.org

Postawy Polaków wobec polityki regulacyjnej Unii Europejskiej

Maj 2013

Rozdział 1. Metodologia badania

Badanie opinii publicznej przeprowadziła firma CBOS metodą omnibus survey. Omnibus to wielotematyczne badanie ankietowe realizowane każdego miesiąca na +/- 1000-osobowej reprezentatywnej próbie dorosłych mieszkańców Polski. Realizacja przeprowadzana jest metodą face-to-face, czyli wywiadu osobistego, który przeprowadza przeszkolony ankieter. Na kwestionariusz składają się bloki pytań.

Omnibus realizowany jest w trzecim tygodniu każdego miesiąca. Umożliwia to stałe monitorowanie zmian opinii, zachowań czy postaw. Wszystkie omnibusy CBOS zawierają rozbudowaną metryczkę, dostarczającą informacji o cechach społeczno-demograficznych respondenta. Metryczka zawiera m.in. pytania o: wiek, płeć, miejsce zamieszkania, wykształcenie, zawód, stan cywilny.

Bieżące badanie zostało przeprowadzone w dniach 12-26 kwietnia br. na ogólnopolskiej losowej grupie 1115 respondentów, metodą wywiadu bezpośredniego, wspomaganego komputerowo (CAPI).

Rozdział 2. Opis problemu

Regulacje Unii Europejskiej coraz silniej oddziałują na życie obywateli.

W 2006 r. niemiecki poseł z ramienia Johannes Singhammer zwrócił uwagę, że ponad 23 tys. aktów prawnych, uchwalonych w jego kraju od 1998 r. miało swoje źródło w Brukseli. Stanowiło to 80 proc. wszystkich aktów prawnych Niemiec¹. W tym samym roku, Instytut Globalizacji zwrócił się do ówczesnego Ministra Sprawiedliwości o podanie analogicznych danych dotyczących Polski. Urząd nie potrafił odpowiedzieć na to pytanie. Niemniej nadrzędna rola instytucji europejskich, względem parlamentów narodowych jest niekwestionowana. Wiele z wprowadzanych regulacji jest zwyczajnie zbędnych, inne mają charakter faworyzujący określone rozwiązania, inne zaś wzbudzają zdziwienie swoją absurdalnością.

Regulacje krzywizny banana, zaliczenie marchewek do kategorii „owoc”, po to, aby Portugalczycy mogli produkować zeń dżem, zakaz używania żarówek, które potem wróciły na rynek po nazwą „kul grzewczych”, zakaz używania tradycyjnych termometrów, przy równoczesnym faworyzowaniu energooszczędnych lamp rtęciowych, to tylko niektóre przykłady śmieciowego prawa tworzonego przez biurokratów.

Według Instytutu Globalizacji niepokojącym zjawiskiem jest tendencja do nie wywiązywania się z umów zawartymi z obywatelami (np. w zakresie monopolu na służbę zdrowia), przy równoczesnym przerzucaniu odpowiedzialności polityki zdrowotnej na przedsiębiorstwa prywatne. Odzwierciedla się to w konsekwentnym podwyższaniu obciążeń podatkowych, jak i w forsowaniu przepisów utrudniającym firmom prowadzenie działalności gospodarczej.

Dobrym przykładem jest polityka zdrowotna dotycząca chorób układu krążenia. Z jednej strony pacjenci np. w Polsce mają ograniczony dostęp do nowoczesnej terapii², z drugiej zaś odpowiedzialnością za spowodowanie tzw. „epidemii otyłości” obarcza się fast-foody czy producentów napojów gazowanych.

Ww. przedsiębiorstwa muszą liczyć się z uciążliwymi przepisami i dodatkowymi podatkami, tak jakby o chorobach sercach decydowały wyłącznie przekąski czy puszkowane napoje, a nie inne nawyki żywieniowe, tryb życia, predyspozycje genetyczne, środowiskowe, uprawianie sportów i inne czynniki.

Coraz częściej regulacje unijne mają także charakter ingerencji w wolności obywatelskie. Dorosła jednostka jest stopniowo pozbawiana wolności wyboru, następnie odpowiedzialności za swoje zachowania wraz z ponoszeniem wszelkich konsekwencji podejmowanych wyborów, a na końcu – prawa do popełniania błędów, będących chyba jednym z podstawowych elementów uczenia się.

Wobec powyższego Instytut Globalizacji, w ramach kampanii „Prawo dla ludzi” zlecił skonstruować badanie opinii publicznej, które dotyczące postaw Polaków wobec coraz większej ingerencji unijnego prawa w ich życie, polegającego na wprowadzaniu zakazów i nakazów. Wyniki tych badań okazały się bardzo interesujące.

¹ <http://globalizacja.org/%3Fp%3D25>

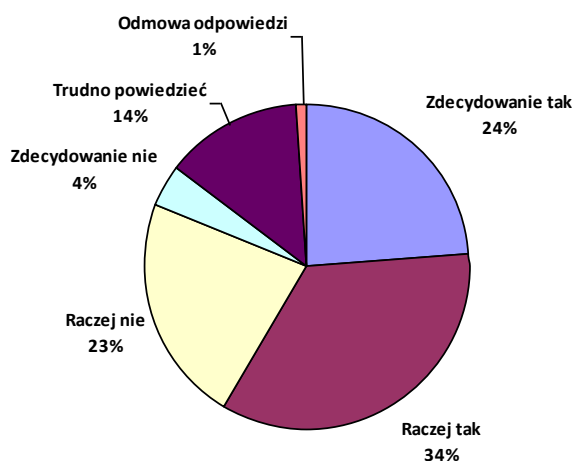
² Patrz raport <http://www.healthpowerhouse.com/files/Report-EHCI-2012.pdf>

Rozdział 2. Omówienie wyników badań

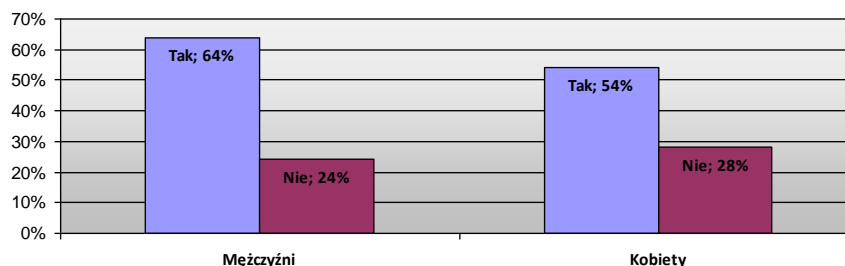
Okazuje się, że Polacy są narodem szczególnie ceniącym sobie wolność. Na pytanie: „Czy zgadza się, Pan (i), czy też nie zgadza się z następującymi stwierdzeniami: Regulacje Unii Europejskiej nadmiernie ingerują w życie obywateli” twierdząco odpowiedziało aż 59 proc. respondentów, „zdecydowanie nie” – odpowiedziało zaledwie 4 proc., a „raczej nie” – 23 proc. pytanym. Swojego zdania nie miało 14 proc. ankietowanych, a 1 proc. odmówiło udzielenia odpowiedzi.

Okazuje się, że swojej niezależności częściej gotowi są bronić mężczyźni – 64 proc. na „tak” wobec 54 proc. wśród kobiet oraz osoby dojrzałe. 61 proc. osób powyżej 55 roku życia odczuwa zbyt dużą ingerencję urzędników w swoje życie.

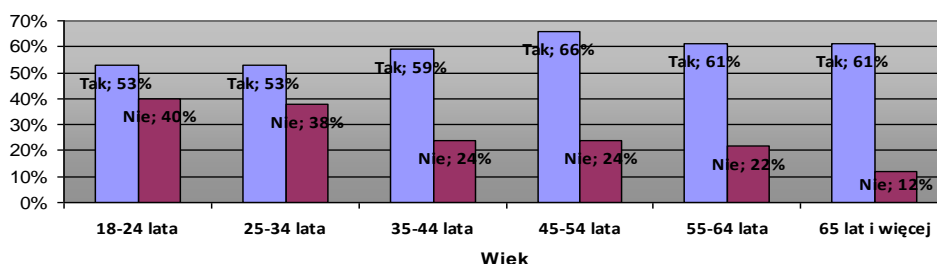
Czy zgadza się Pan(i) z twierdzeniem, że regulacje Unii Europejskiej nadmiernie ingerują w życie obywateli?

Czy zgadza się Pan(i) z twierdzeniem, że regulacje Unii Europejskiej nadmiernie ingerują w życie obywateli?

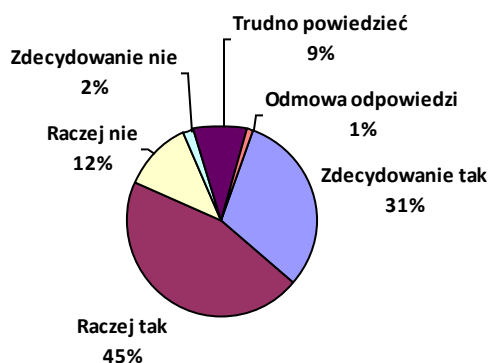

Czy zgadza się Pan(i) z twierdzeniem, że regulacje Unii Europejskiej nadmiernie ingerują w życie obywateli?

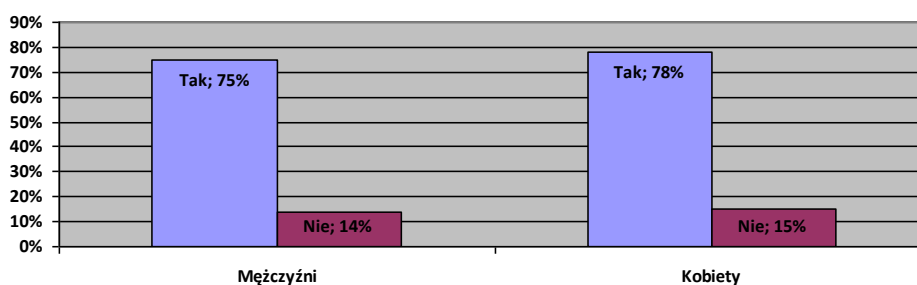

Kolejne odpowiedzi potwierdzają tezę, że lepiej edukować, niż zabraniać. „W przypadku produktów szkodliwych dla zdrowia, takich jak cukier, sól, tłuszcz, kawa, tytoń, edukacja na temat ich szkodliwości jest skuteczniejsza od zakazu ich używania” – z tak postawionym pytaniem zgadza się aż 76 proc. ankietowanych, jedynie 11 proc. jest przeciwnego zdania. W tej kwestii bardziej zgodne są kobiety (78 proc. ankietowanych), osoby z wyższym wykształceniem (82 proc. badanych) i dobrze zarabiające, o miesięcznych dochodach przekraczających 2500 zł (86 proc. badanych).

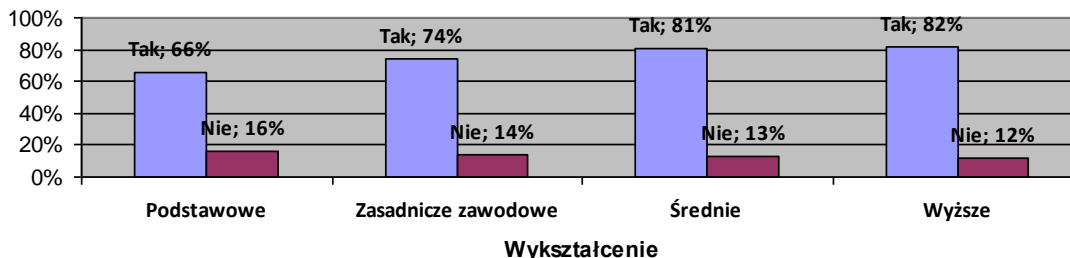
Czy zgadza się Pan(i) z twierdzeniem, że w przypadku produktów szkodliwych dla zdrowia, takich jak cukier, sól, tłuszcz, kawa, tytoń, edukacja na temat ich szkodliwości jest skuteczniejsza od zakazu ich używania?

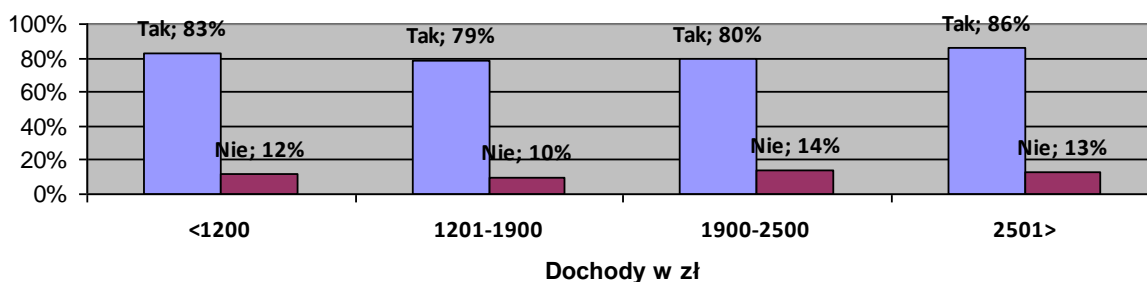
Czy zgadza się Pan(i) z twierdzeniem, że w przypadku produktów szkodliwych dla zdrowia, takich jak cukier, sól, tłuszcz, kawa, tytoń, edukacja na temat ich szkodliwości jest skuteczniejsza od zakazu ich używania?

Czy zgadza się Pan(i) z twierdzeniem, że w przypadku produktów szkodliwych dla zdrowia, takich jak cukier, sól, tłuszcz, kawa, tytoń, edukacja na temat ich szkodliwości jest skuteczniejsza od zakazu ich używania?

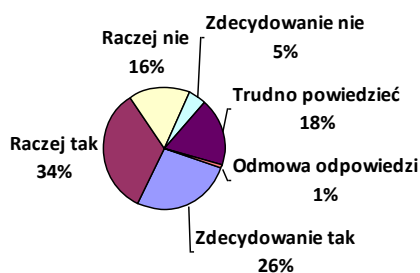

Czy zgadza się Pan(i) z twierdzeniem, że w przypadku produktów szkodliwych dla zdrowia, takich jak cukier, sól, tłuszcz, kawa, tytoń, edukacja na temat ich szkodliwości jest skuteczniejsza od zakazu ich używania?

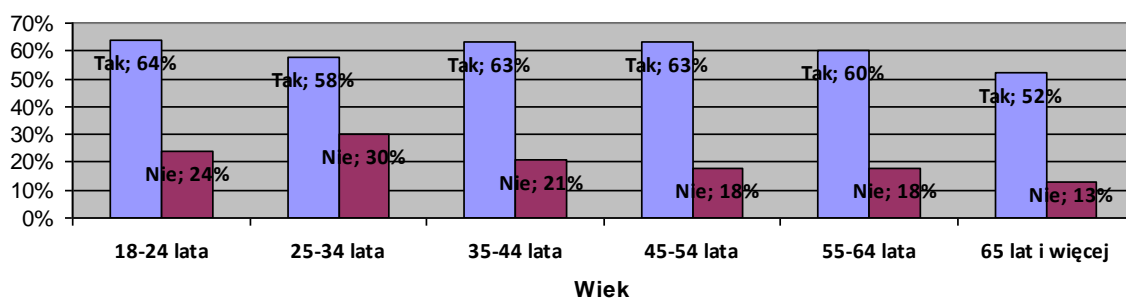

Ostatnie pytanie dotyczyło produktów tytoniowych i badało opinię o zasadności wprowadzenia unijnego zakazu sprzedaży papierosów smakowych-mentolowych oraz papierosów cienkich typu „slim”. Co ciekawe, 60 proc. Polaków, zarówno tych palących, jak i niepalących, jest przeciwna zakazowi. Jest to prawie trzykrotnie więcej od zwolenników zakazu. Jedynie 21 proc. uważa, że było to dobry krok, 18 proc. nie ma własnego zdania, a 1 proc. odmówiło odpowiedzi na pytanie w tym przypadku. Zakazowi przeciwni są przeważnie osoby młode w wieku 18-24 lat (64 proc.) oraz mieszkańcy średnich i dużych miast.

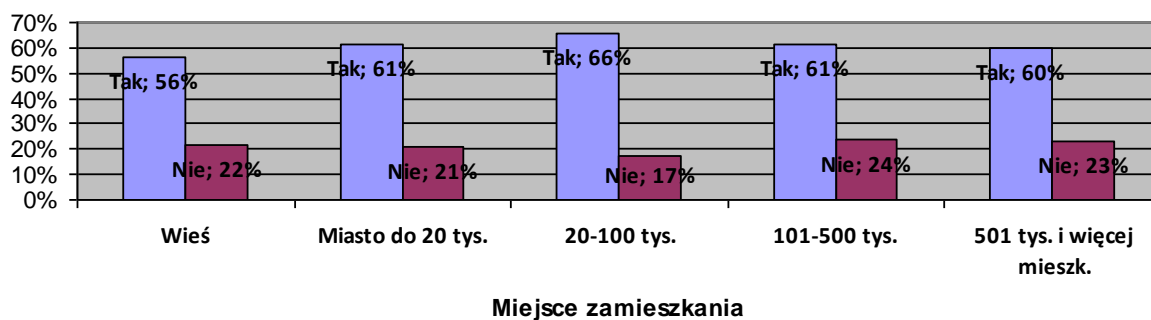
Czy zgadza się Pan(i) z twierdzeniem, że wprowadzenie zakazu papierosów mentolowych i cienkich (tzw. slimów) jest próbą ingerencji UE w wolność wyboru dorosłych osób?

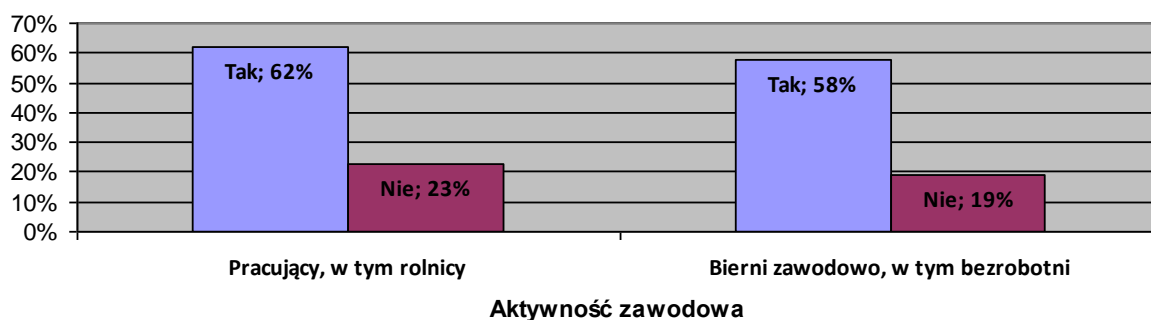
Czy zgadza się Pan(i) z twierdzeniem, że wprowadzenie zakazu papierosów mentolowych i cienkich (tzw. slimów) jest próbą ingerencji UE w wolność wyboru dorosłych osób?

Czy zgadza się Pan(i) z twierdzeniem, że wprowadzenie zakazu papierosów mentolowych i cienkich (tzw. slimów) jest próbą ingerencji UE w wolność wyboru dorosłych osób?

Czy zgadza się Pan(i) z twierdzeniem, że wprowadzenie zakazu papierosów mentolowych i cienkich (tzw. slimów) jest próbą ingerencji UE w wolność wyboru dorosłych osób?

Rozdział 3. Wnioski końcowe

W ogólnym rozrachunku badanie pokazuje wyraźnie trzy kwestie. Polacy uważają, że unijne prawo zbyt ingeruje w ich życie, jako obywateli. Po drugie, uważamy, że o wiele skuteczniejsze od polityki nakazów i zakazów jest położenie nacisku na edukację konsumencką np. o szkodliwości danych produktów.

Co ciekawe, sprzeciwiamy się uznawaniu dostępnych na rynku produktów za nielegalne. Tak zdecydowana odpowiedź w przypadku takich produktów jak papierosy może dziwić. Być może jesteśmy świadomi, że zakaz nie wyeliminuje spożycia używek, a jedynie zwiększy wielkość szarego rynku, pozostającego poza społeczną kontrolą.

Szczególnie widoczny jest także sprzeciw wobec eliminacji produktów, których nadmierne spożycie może być szkodliwe dla zdrowia, ale których użytkowanie kulturowo przyjęło się w społeczeństwie od wieków, czy to w formie używek (kawa, tytoń) czy dodatków (cukier, sól). Być może konsumenci uznają, że wiedza na temat właściwych proporcji spożywania tych substancji jest w społeczeństwie niedostateczna.

Jeśli decydenci chcieliby odpowiedzieć na oczekiwania społeczne dotyczące tworzonego prawa, musieliby wziąć do serca taką opinię obywateli, w której wyrażają oni sprzeciw przeciw nadmiernemu ingerowaniu w ich codzienne życie. Innymi słowy prawo powinno być dla ludzi, a nie służyć wyłącznie politykom.

Więcej informacji udziela:

Dr Tomasz Teluk,
Prezes Instytutu Globalizacji
Tel. 600 023 118, e-mail: instytut@globalizacja.org
www.globalizacja.org

Instytut Globalizacji jest prywatnym wolnorynkowym instytutem spraw publicznych założonym w 2006 r. Organizacja prowadzi badania z zakresu konkurencyjności, ochrony środowiska, ochrony zdrowia i globalizacji. W 2009 r. Instytut Globalizacji otrzymał nagrodę Gazety Finansowej dla najlepszego instytutu spraw publicznych oraz międzynarodową Templeton Freedom Award za wydanie książki „Mitologia efektu cieplarnianego”.

Załącznik 1. Tabela odpowiedzi na pytanie pierwsze

		T. Czy zgadza się Pan(i), czy też nie zgadza z następującymi stwierdzeniami? ... - Regulacje Unii Europejskiej nadmiernie ingerują w życie obywateli						Liczba osób
		Zdecydowani e tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowani e nie	Trudno powiedzieć	Odmowa odpowiedzi	
		%	%	%	%	%	%	
Ogółem		24	35	23	4	14	1	1115
Płeć	Mężczyźni	29	35	21	3	9	1	540
	Kobiety	19	35	24	4	18	0	575
Wiek	18-24 lata	16	37	36	4	6	1	131
	25-34	18	35	33	5	8	1	226
	35-44	18	41	20	4	17		190
	45-54	27	39	20	4	10		184
	55-64	32	29	20	2	16	1	193
	65 lat i więcej	31	30	10	2	26	1	192
Miejsce zamieszkania	Wieś	26	34	18	3	19	0	438
	Miasto do 20 tys.	17	44	18	4	16	1	130
	20-100 tys.	22	33	29	3	11	1	208
	101-500 tys.	29	32	27	2	9	1	193
	501 tys. i więcej mieszk.	21	37	28	7	9		146
Wykształcenie	Podstawowe	19	33	17	3	26	1	242
	Zasadnicze zawodowe	25	39	15	3	17	1	279
	Średnie	30	35	24	2	8	1	374
	Wyższe	17	32	38	6	6		220
Aktywność zawodowa	Pracujący w tym rolnicy	22	37	25	4	11	1	565
	Bierni zawodowo w tym bezrobotni	26	33	20	3	17	1	550
Dochody osobiste	<= 1200	28	41	15	4	12		109
	1201 - 1900	17	37	23	5	19		105
	1901 - 2500	29	38	25	1	7		112
	2501 =>	20	36	33	5	5		102
Deklarowany związek z określoną religią	Tak, związana(y)	23	37	21	3	15	1	941
	Niezwiązana(y)	28	24	32	4	11	1	173
Poglądy polityczne	Lewica	25	40	22	3	8	2	188
	Centrum	22	31	25	3	17	1	674
	Prawica	28	41	17	5	9	0	253
Województwo	Dolnośląskie	27	36	21	8	8		84
	Kujawsko-pomorskie	27	31	32	2	8		61
	Lubelskie	29	33	24	2	12		63
	Lubuskie	24	30	17	11	18		30
	Łódzkie	16	44	19		19	2	73
	Małopolskie	23	39	20	2	15	1	97
	Mazowieckie	20	35	23	3	19		153
	Opolskie	44	14	19	7	17		29
	Podkarpackie	22	36	25	1	15		62
	Podlaskie	30	38	12	6	12	2	35
	Pomorskie	23	32	20	7	15	3	66
	Śląskie	26	28	24	4	17	1	134
	Świętokrzyskie	17	25	42	2	14		37
	Warmińsko-mazurskie	21	35	29	2	5	7	42
	Wielkopolskie	22	41	24	3	10		100
Zachodniopomorskie	27	45	14	2	11		50	

Załącznik 2. Tabela odpowiedzi na pytanie drugie

		T. Czy zgadza się Pan(i), czy też nie zgadza z następującymi stwierdzeniami? ... - W przypadku produktów szkodliwych dla zdrowia, takich jak cukier, sól, tłuszcz, kawa, tytoń edukacja na temat szkodli...						Liczba osób
		Zdecydowani e tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowani e nie	Trudno powiedzieć	Odmowa odpowiedzi	
		%	%	%	%	%	%	
Ogółem		31	45	12	2	9	1	1115
Płeć	Mężczyźni	32	43	13	2	9	1	540
	Kobiety	30	48	11	1	10	0	575
Wiek	18-24 lata	28	50	14	4	4		131
	25-34	31	45	17	2	4	1	226
	35-44	32	47	14	0	7		190
	45-54	36	46	10	1	7		184
	55-64	31	44	10	2	12	1	193
	65 lat i więcej	27	42	7	2	21	1	192
Miejsce zamieszkania	Wieś	25	48	12	2	13		438
	Miasto do 20 tys.	29	47	13	1	10	1	130
	20-100 tys.	29	49	10	3	8	1	208
	101-500 tys.	37	40	13	2	8	1	193
	501 tys. i więcej mieszk.	44	39	13		4	0	146
Wykształcenie	Podstawowe	21	45	14	2	17	1	242
	Zasadnicze zawodowe	29	45	13	1	12	1	279
	Średnie	35	46	10	3	5	1	374
	Wyższe	37	45	12	0	6		220
Aktywność zawodowa	Pracujący w tym rolnicy	32	47	12	1	7	1	565
	Bierni zawodowo w tym bezrobotni	29	43	12	3	13	1	550
Dochody osobiste	<= 1200	31	52	8	4	6		109
	1201 - 1900	30	49	8	2	10		105
	1901 - 2500	38	42	13	1	6		112
	2501 =>	39	47	13		1		102
Deklarowany związek z określoną religią	Tak, związana(y)	29	47	12	1	11	1	941
	Niezwiązana(y)	40	39	14	4	4	1	173
Poglądy polityczne	Lewica	31	47	12	2	6	1	188
	Centrum	30	44	13	2	11	0	674
	Prawica	33	47	11	1	8	0	253
Województwo	Dolnośląskie	39	41	10		9		84
	Kujawsko-pomorskie	27	50	10	3	9		61
	Lubelskie	33	47	10	5	5		63
	Lubuskie	33	37	16	8	6		30
	Łódzkie	19	53	13	2	12	2	73
	Małopolskie	38	42	12		8		97
	Mazowieckie	29	44	17	1	9		153
	Opolskie	36	50	12		3		29
	Podkarpackie	36	48	6	2	9		62
	Podlaskie	51	28	5	3	11	2	35
	Pomorskie	33	33	12	3	17	2	66
	Śląskie	26	47	12	3	12		134
	Świętokrzyskie	32	33	21	2	13		37
	Warmińsko-mazurskie	32	41	7		14	7	42
	Wielkopolskie	25	55	12	1	6	1	100
	Zachodniopomorskie	24	57	15		5		50

Załącznik 3. Tabela odpowiedzi na pytanie trzecie

		T. Czy zgadza się Pan(i), czy też nie zgadza z następującymi stwierdzeniami? ... - Wprowadzenie zakazu papierosów mentolowych i cienkich (tzw. slimów) jest próbą ingerencji UE w wolność wyboru dorosły...						Liczba osób
		Zdecydowani e tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowani e nie	Trudno powiedzieć	Odmowa odpowiedzi	
		%	%	%	%	%	%	
Ogółem		26	34	16	5	18	1	1115
Płeć	Mężczyźni	30	33	16	6	15	1	540
	Kobiety	22	35	17	4	21	1	575
Wiek	18-24 lata	22	42	24	0	10	1	131
	25-34	22	36	25	5	12	1	226
	35-44	29	34	16	5	15	1	190
	45-54	26	37	13	5	18		184
	55-64	28	32	13	5	19	3	193
	65 lat i więcej	27	25	8	7	31	1	192
Miejsce zamieszkania	Wieś	24	32	16	6	22		438
	Miasto do 20 tys.	26	35	18	3	16	2	130
	20-100 tys.	25	41	14	3	15	2	208
	101-500 tys.	28	33	19	5	12	2	193
	501 tys. i więcej mieszk.	30	30	17	6	17		146
Wykształcenie	Podstawowe	24	35	11	3	26	1	242
	Zasadnicze zawodowe	29	33	14	5	18	1	279
	Średnie	27	35	16	5	15	2	374
	Wyższe	23	33	25	6	13	1	220
Aktywność zawodowa	Pracujący w tym rolnicy	27	35	18	5	14	1	565
	Bierni zawodowo w tym bezrobotni	25	33	14	5	22	1	550
Dochody osobiste	<= 1200	26	39	19	2	15		109
	1201 - 1900	24	34	22	3	17		105
	1901 - 2500	30	33	19	5	12	1	112
	2501 =>	25	39	19	6	10		102
Deklarowany związek z określoną religią	Tak, związana(y)	25	35	16	5	18	1	941
	Niezwiązana(y)	31	29	19	5	15	2	173
Poglądy polityczne	Lewica	28	38	14	6	12	2	188
	Centrum	25	33	17	4	20	1	674
	Prawica	27	35	16	5	17	1	253
Województwo	Dolnośląskie	25	31	15	9	19		84
	Kujawsko-pomorskie	27	35	19	3	16		61
	Lubelskie	19	36	21	6	17		63
	Lubuskie	42	35	21		2		30
	Łódzkie	26	43	7		22	2	73
	Małopolskie	21	35	21	3	19	1	97
	Mazowieckie	29	27	17	7	21		153
	Opolskie	28	32	13	7	20		29
	Podkarpackie	16	34	19	9	22		62
	Podlaskie	36	15	14	10	19	5	35
	Pomorskie	27	31	16	8	15	3	66
	Śląskie	30	32	16	5	16	2	134
	Świętokrzyskie	20	46	8		23	2	37
	Warmińsko-mazurskie	27	35	13	3	15	7	42
	Wielkopolskie	23	43	16	4	13		100
	Zachodniopomorskie	21	38	22		19		50